

SANJESREED 8 OENTSJERK

QUICKSCAN NATUURWETGEVING

Mulder Ecologie
Van Goghstraat 75
9718 MT Groningen
www.mulder-ecologie.nl
info@mulder-ecologie.nl

SANJESREED 8 OENTSJERK

QUICKSCAN NATUURWETGEVING

Datum	17-11-2022
Rapportkenmerk	2022024V02
Opdrachtgever	Spoelstra Omgevingsadviseur
Contactpersoon	Dhr. A.J. Spoelstra
Auteur	Mevr. S.A. Mulder
Versie	Definitief

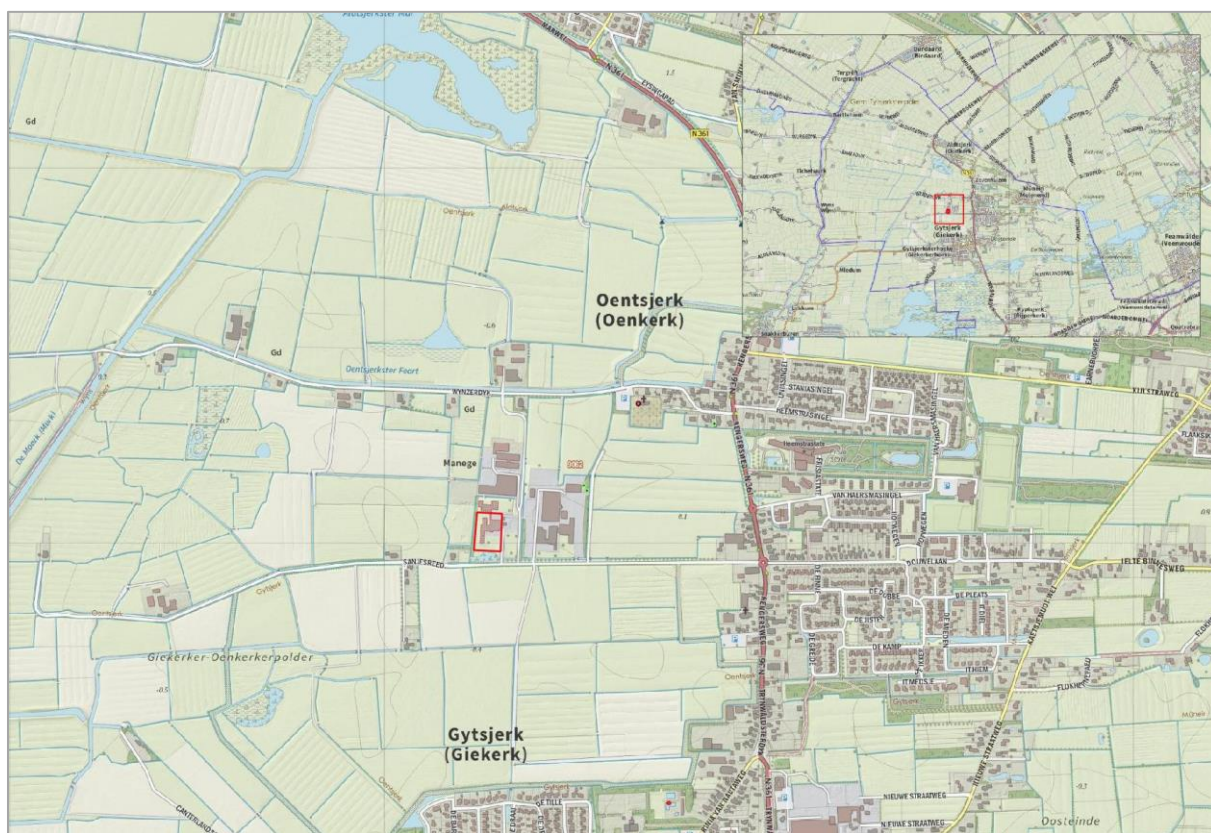
INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Plangebied	3
1.3	Planvoornemen	4
1.4	Werkwijze	4
2	Resultaten en effectbepaling	7
2.1	Inleiding	7
2.2	Gebiedsbescherming en bescherming van houtopstanden	7
2.2.1	Natura 2000	7
2.2.2	Houtopstanden	8
2.2.3	Verordening Romte Fryslân	8
2.3	Soortenbescherming	9
2.3.1	Flora.....	9
2.3.2	Amfibieën	10
2.3.3	Insecten	11
2.3.4	Reptielen	12
2.3.5	Vissen	12
2.3.6	Vogels	12
2.3.7	Zoogdieren	13
3	Conclusies en aanbevelingen	15
3.1	Gebiedsbescherming en houtopstanden.....	15
3.1.1	Natura 2000	15
3.1.2	Houtopstanden	15
3.1.3	Verordening Romte Fryslân	15
3.2	Soortenbescherming.....	15
3.2.1	Flora.....	15
3.2.2	Vogels	16
3.2.3	Vleermuizen	16
3.2.4	Overige soorten en zorgplicht.....	16
3.3	Vrijblijvend advies stimuleren biodiversiteit.....	16
4	Bronnen	18
Bijlage I	Fotobijlage	19
Bijlage II	Toetsingskader	24

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

DSR beheer en ontwikkeling B.V. is voornemens om aan de Sanjesreed 8 in Oentsjerk twee bedrijfsunits te realiseren (afb. 1). Met het oog op deze plannen is een bestemmingsplanwijziging nodig. In het kader hiervan moet de haalbaarheid van het voornemen onder meer worden beoordeeld in relatie tot de natuurwetgeving. Om inzicht te verkrijgen in de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden in (de omgeving van) het plangebied en te kunnen bepalen of het uitvoeren van het planvoornemen kan leiden tot negatieve effecten op deze waarden, is een ecologische toetsing uitgevoerd. Deze toetsing heeft in eerste instantie bestaan uit een verkennend onderzoek, een quickscan.

Afbeelding 1. Ligging van het plangebied (rode kader) aan de Sanjesreed 8 in Oentsjerk. Inzet: regionale ligging plangebied in de Trynwâlden. Bron topografische kaartondergrond: Nationaal Georegister (PDOK).

1.2 Plangebied

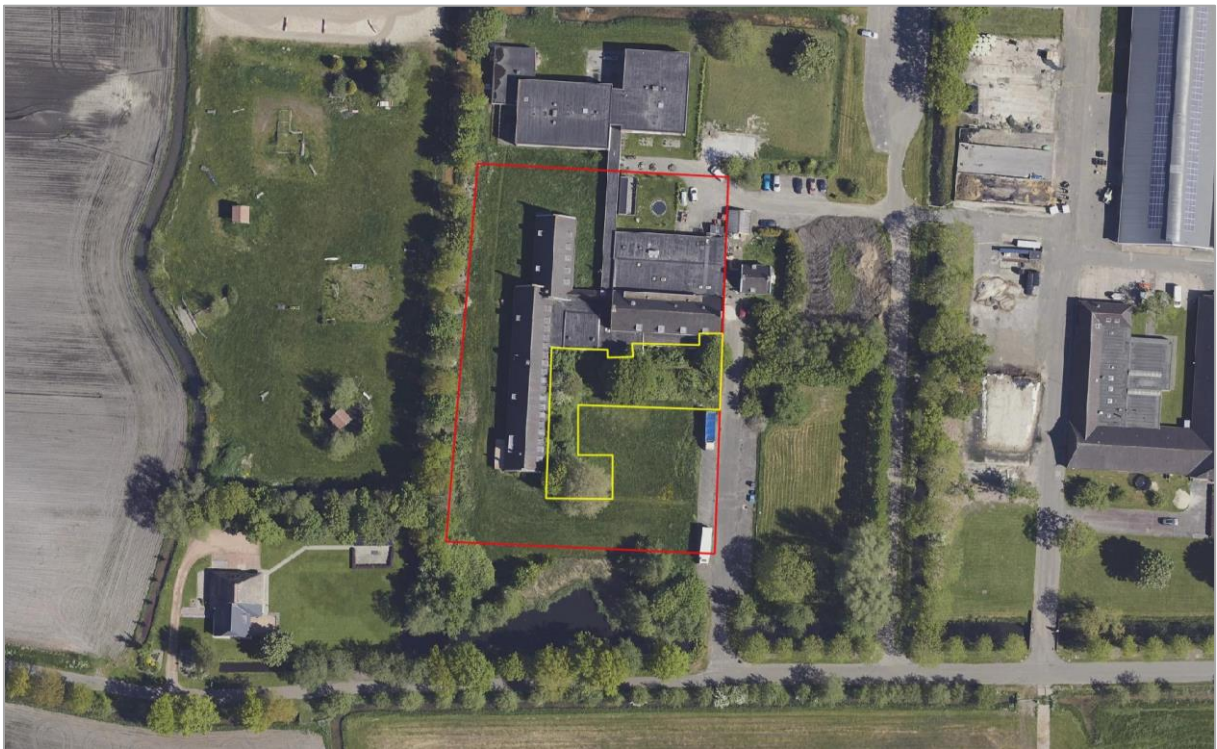
Het plangebied is gelegen aan de Sanjesreed 8 in het buitengebied van Oentsjerk, gemeente Tytsjerksteradiel, provincie Fryslân (afb. 1). De locatie maakt deel uit van een omvangrijk complex van bebouwing aan de Sanjesreed. Op de locatie van de te realiseren bedrijfsunits waren (zie verder §1.4) diverse opstallen aanwezig. Deze hadden in het verleden een logiesfunctie voor de voormalige praktijkschool voor de melkveehouderij aan de Sanjesreed 6 ten oosten van het plangebied. Het bouwjaar van deze bebouwing was 1985¹. Ook waren nabij deze bebouwing enkele bomen aanwezig. De bebouwing was al geruime tijd niet in gebruik. Direct ten noorden van het plangebied bevindt zich 'Moai Plak' aan de Sanjesreed 8E. Dit complex dateert eveneens uit 1985 en vestigt enkele bewoners

¹ Bron: www.bagviewer.kadaster.nl/lvbag/bag-viewer/index.html

van zorgboerderij 'Moai Seldsum' aan de Sanjesreed 14. Ten noorden van 'Moai Plak' bevindt zich de manege van paardensportvereniging Trynwalden en paard- en dagbesteding centrum Bûtenút. Direct ten oosten van het plangebied bevindt zich de woning aan de Sanjesreed 8A. Langs de west- en zuidzijde van de locatie bevindt zich een groenstrook met aangrenzend een watergang. Het plangebied zelf wordt in de huidige situatie niet verlicht, wel is straatverlichting aanwezig ter plaatse van de aan de oostzijde aangrenzende parkeergelegenheid en bij de resterende bebouwing aan de Sanjesreed 8A en 8E. Bijlage I geeft een impressie van het plangebied.

1.3 Planvoornemen

De voorgenomen ontwikkeling bestaat uit de realisatie van twee bedrijfsunits van elk twintig opslagloodsen aan de Sanjesreed 8 in Oentsjerk. In het kader van de plannen worden de aanwezige opstallen op het perceel gesloopt, met uitzondering van de woning aan de Sanjesreed 8A en de bebouwing van 'Moai Plak' aan de Sanjesreed 8E. Ook worden enkele bomen gekapt. Afbeelding 2 en 3 geven een weergave van het voornemen. De werkzaamheden worden overdag uitgevoerd en het plangebied wordt tijdens de werkzaamheden 's nachts niet (aanvullend) verlicht. Er vinden er geen werkzaamheden plaats ter plaatse van de groenstroken en watergangen langs de west- en zuidzijde van het plangebied. Een concrete planning voor de uitvoering van de werkzaamheden is nog niet beschikbaar; deze is afhankelijk van de doorlooptijd(en) van de procedure(s), waaronder mogelijk de uitkomsten van onderhavige toetsing. Er wordt naar gestreefd de units komend winterseizoen te plaatsen.

Afbeelding 2. Plangebied (rode kader) met daarbinnen te slopen bebouwing en te kappen bomen (gele kader).

1.4 Werkwijze

Deze quickscan heeft bestaan uit een bronnenonderzoek en een eenmalig veldbezoek. Na acceptatie van de sloopmelding is de in het plangebied aanwezige bebouwing reeds voorafgaand aan het uitvoeren van de quickscan gesloopt (18 oktober 2021). Het is hierdoor niet meer mogelijk om vast te stellen of er potenties voor de aanwezigheid van beschermde soorten flora en fauna in de gesloopte opstallen en gekapte bomen aanwezig waren. Wel kan een inschatting worden gemaakt van de huidige potenties hiervoor in het plangebied en directe omgeving. Onderhavig rapport doet hiervan verslag. Voor het verkrijgen van een actueel overzicht van de uit de

omgeving van het plangebied bekende beschermde soorten is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd. De NDFF is een uitgebreide natuurdatabank met daarin uitsluitend gevalideerde informatie aangaande het voorkomen en de verspreiding van Nederlandse flora en fauna. Voor deze quickscan is gebruik gemaakt van waarnemingen uit de NDFF binnen een afstand van ongeveer 3 km van het plangebied over de afgelopen 10 jaar. Het veldbezoek is onder zonnige omstandigheden uitgevoerd op donderdagochtend 7 oktober 2022, bij een temperatuur van circa 14°C en een matige wind uit het zuidwesten (4 Bft).

2 Resultaten en effectbepaling

2.1 Inleiding

Het voornaamste kader waarbinnen het onderzoek is uitgevoerd, vormt de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). Deze wet voorziet in de bescherming van gebieden (uitsluitend Natura 2000), soorten en houtopstanden. De bescherming van andere (natuur)gebieden, waaronder het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur of EHS), loopt via het ruimtelijke ordeningsrecht en is vastgelegd in de provinciale Verordening Romte Fryslân 2014 (geconsolideerde versie maart 2021). Via deze verordening werken de provinciale ruimtelijke belangen door in gemeentelijke bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In bijlage II worden beide toetsingskaders kort nader toegelicht. In onderstaand hoofdstuk worden de voorgenomen activiteiten getoetst aan de Wet natuurbescherming en de provinciale verordening.

2.2 Gebiedsbescherming en bescherming van houtopstanden

2.2.1 Natura 2000

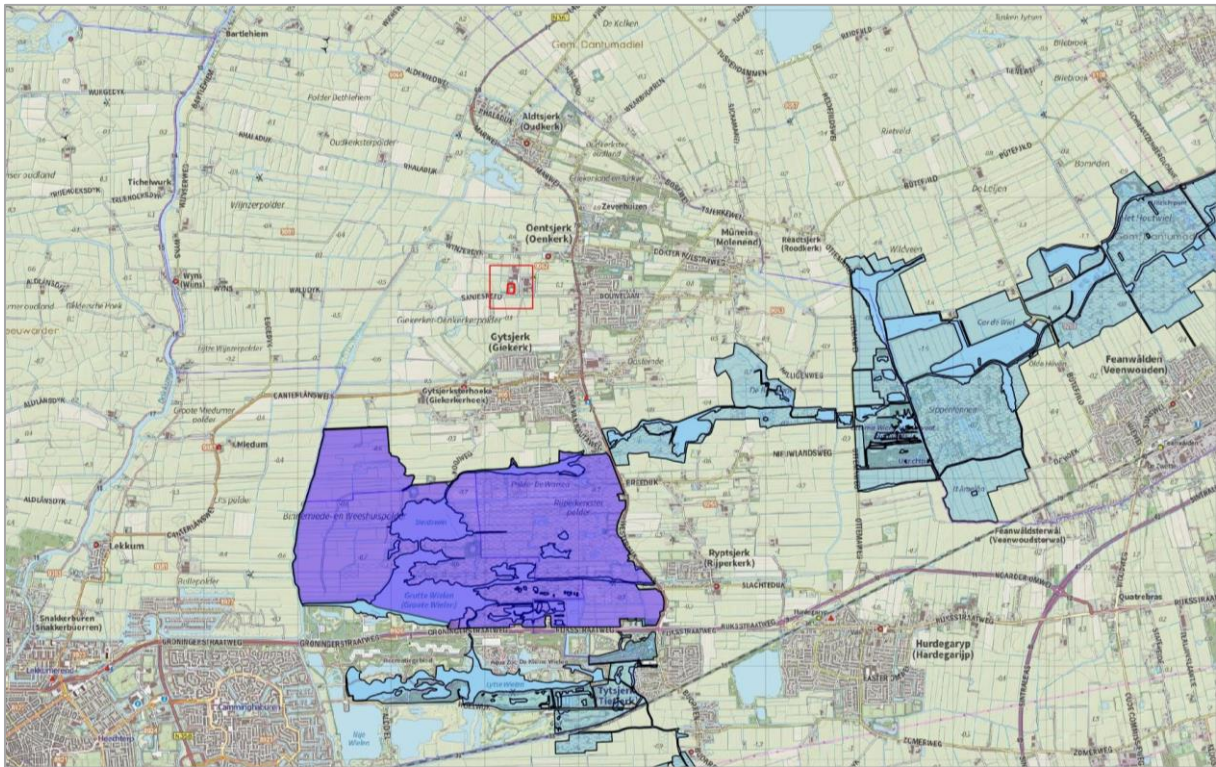
Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied (afb. 4). Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied vormen de Groote Wielen ten noordoosten van Leeuwarden, gelegen op ongeveer 1,7 km ten zuiden van het plangebied. De Alde Feanen bij Earnewâld zijn gelegen op een afstand van ongeveer 11 km ten zuiden van het plangebied, de Waddenzee bevindt zich ter hoogte van Hallum op eenzelfde afstand. Het Lauwersmeer ligt op een afstand van ongeveer 20 km. Uitgangspunt ten aanzien van de bescherming van Natura 2000-gebieden is dat een activiteit of ruimtelijke ontwikkeling niet mag leiden tot negatieve effecten op de voor deze gebieden geformuleerde instandhoudingsdoelen. Deze negatieve effecten kunnen bijvoorbeeld het gevolg zijn van de depositie van stikstof samenhangend met de voorgenomen activiteiten en/of andere storingsfactoren, waaronder bijvoorbeeld de uitstraling van licht en geluid (zowel tijdens uitvoering van werkzaamheden als in de nieuwe situatie).

Veel Nederlandse Natura 2000-gebieden hebben te maken met een stikstofoverschot. In 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering in werking getreden en is door middel van het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (BSN) de Wnb aangepast. In dit besluit is voor de bouw een partiële vrijstelling van een vergunning voor stikstofdepositie opgenomen, die per 1 juli 2021 van kracht is. Deze vrijstelling geldt voor de sloop en bouw van woningen, utiliteitsgebouwen en andere bouwwerken, maar ook voor aanlegactiviteiten en grond-, weg- en waterbouw. Ook is deze van toepassing op met deze werkzaamheden samenhangende vervoersbewegingen. De vrijstelling geldt voor de sloop-, bouw- en aanlegfase, maar is niet van toepassing op structurele stikstofemissies als gevolg van een (veranderende) gebruiksfase of voor het delven van grondstoffen en de productie van bouwmaterialen. Op 2 november 2022 is deze bouwvrijstelling door de Raad van State ongegrond verklaard². Dit betekent dat voor ieder project weer bekeken moet worden of er sprake is van een overschrijding van de grenswaarden voor stikstofdepositie.

De voorgenomen ontwikkeling bestaat uit de realisatie van twee bedrijfsunits van ieder twintig opslagloodsen. Omdat niet op voorhand kon worden uitgesloten dat de realisatie van het planvoornemen leidt tot een stikstofdepositie boven de vastgestelde grenswaarden, hebben Veenstra & Riemersma Omgevingsadvies AERIUS berekeningen uitgevoerd met betrekking tot het planvoornemen, zowel voor de bouwfase als voor de gebruiksfase. De berekeningen tonen aan dat bij de uitvoering van het planvoornemen geen sprake is van een significant effect op nabijgelegen Natura 2000-gebieden voor wat betreft de depositie van stikstof. Ook effecten

² <https://nos.nl/artikel/2450753-rechter-haalt-streep-door-bouwvrijstelling-grote-gevolgen-voor-projecten>

van andere storingsfactoren op (habitat van) soorten en/of habitattypen van in de omgeving van het plangebied aanwezig Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten, gezien de genoemde afstanden tot deze gebieden en de bufferende werking van tussengelegen infrastructuur en/of groenstructuren.

Afbeelding 4. Ligging van het plangebied (rode kader) ten opzichte van Natura 2000-gebieden in paars en gebieden van het NNN (lichtblauw). Bron: PDOK.

2.2.2 Houtopstanden

Er worden geen bomen meer gekapt met het oog op de voorgenomen ontwikkeling. Het onderdeel houtopstanden van de Wnb is niet van toepassing³.

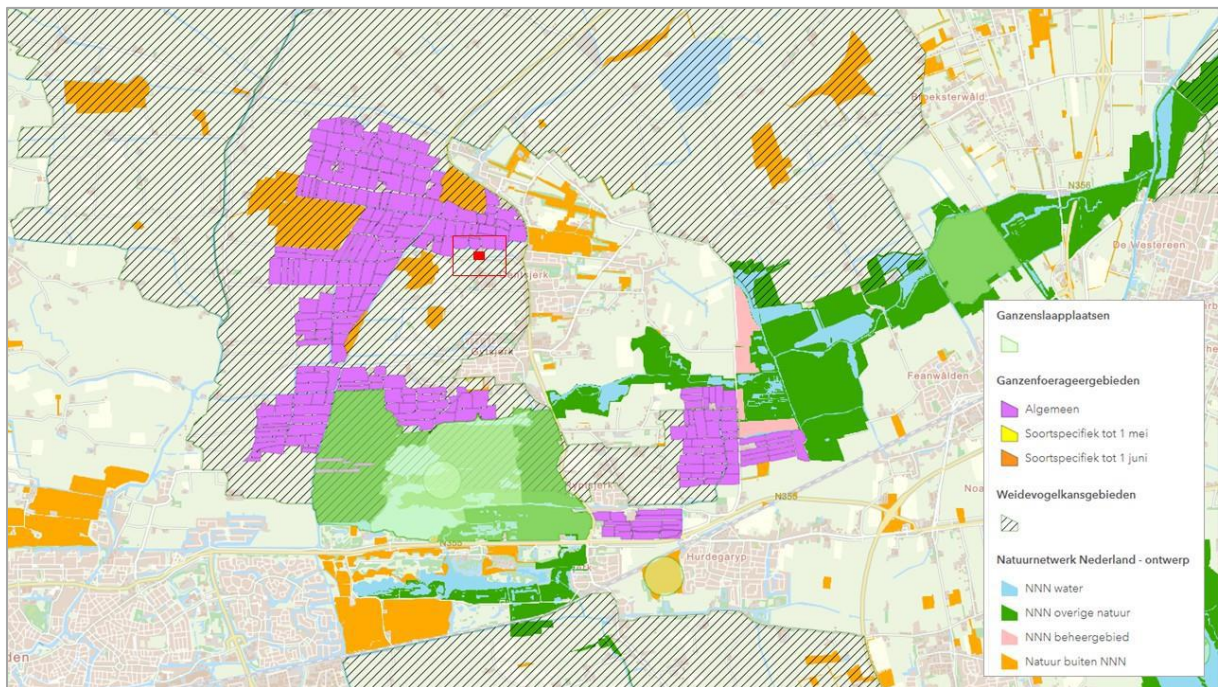
2.2.3 Verordening Romte Fryslân

Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, afb. 4). Conform de provinciale verordening zijn ontwikkelingen buiten het NNN toegestaan, mits deze geen significante negatieve effecten op het NNN tot gevolg hebben (het 'ja, mits' principe). Deze negatieve effecten kunnen, gezien de grote afstand tussen het plangebied en gebieden die deel uitmaken van het NNN, op voorhand uitgesloten worden.

Wel maakt het plangebied deel uit van het weidevogelkansgebied (afb. 5). Provincie Fryslân streeft naar het ombuigen van de neerwaartse spiraal in een opwaartse trend van veel weidevogelsoorten, met als inzet groei van de weidevogelpopulaties (Nota weidevogels 2021-2030). Hiertoe heeft zij de bescherming van hiertoe aangewezen weidevogelkansgebieden opgenomen in de provinciale verordening. Met betrekking tot weidevogel(kans)gebieden stuurt de provincie Fryslân via de verordening op handhaving van voldoende openheid en rust in voor weidevogels geschikte gebieden. De ontwikkeling vindt plaats op een voorheen bebouwd perceel, omringd door andere bebouwing (Sanjesreed 8A, 8E en 10) en brede groenstroken. Een directe aantasting van belangrijke waarden voor weidevogels is uitgesloten. Daarnaast wordt het perceel ten westen van het plangebied

³ Ten aanzien van de gelijktijdig met de sloop van de aanwezige opstallen gekapte bomen (§1.3) kan gesteld worden dat deze bomen op het erf van de Sanjesreed 8 gelegen waren. De kap van bomen op erven valt buiten de bepalingen van het onderdeel houtopstanden van de Wnb. (artikel 4.1).

gebruikt door de manege en/of het paard- en dagbesteding centrum. Hiermee is, mede gezien genoemde groenstroken, ook een verstoring van het gebied van openheid en rust op voorhand uitgesloten. Vervolgstappen in het kader van de Verordening Romte Fryslân zijn niet aan de orde.

Afbeelding 5. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van in de provinciale omgevingsverordening beschermde

2.3 Soortenbescherming

2.3.1 Flora

In het plangebied zijn tijdens het veldbezoek soorten van (zeer) voedselrijke (pioniers)situaties vastgesteld, waaronder brede weegbree, Europese hanenpoot, grote brandnetel, herderstasje, perzikkruid, ridderzuring en zwarte nachtschade. Op enkele locaties is het terrein vochtiger, hier domineren soorten als blaartrekkende boterbloem, pitrus, riet en zomprus. De groenstrook langs de westzijde bestaat uit een boomlaag van overwegend esdoorn, zomereik en enkele essen. De begroeiing onder de boomlaag bestaat uit onder meer Gelderse roos, hulst, meidoorn, kornoelje en zwarte els (opslag) en braam. Langs de watergang ten zuiden van het plangebied staat overwegend riet en zwarte els en aan de overzijde (langs de Sanjesreed) aanplant van es en zomereik. Tijdens het verkennend veldonderzoek zijn geen beschermde planten aangetroffen, noch de geschikte randvoorwaarden hiervoor. Wettelijk beschermde soorten, die in de regel kritische eisen stellen aan hun standplaatsen, worden op een dergelijke verstoorde en voedselrijke locatie niet verwacht, ook niet in de situatie voorafgaande aan de sloop. Negatieve effecten op beschermde flora zijn uitgesloten.

Wel bevinden zich op zeker twee plaatsen in en langs het plangebied groeiplaatsen van de invasieve exoot Japanse duizendknoop: een grote groeiplaats langs de oostzijde van het plangebied bij de parkeerplaats en een kleine groeiplaats van jonge scheuten bij de entree (linkerhand, bij groene transformatorkast) naar het erf aan de Sanjesreed (afb. 6). Eenmaal gevestigd kan Japanse duizendknoop zich razendsnel uitbreiden, soms ten koste van inheemse plantensoorten en met risico's voor gebouwen, leidingen en wegen. Daarbij kent de soort in Europa geen natuurlijke vijanden en zijn groeiplaatsen moeilijk tot niet weer weg te krijgen. Het is van groot belang om een verdere verspreiding van de soort in het plangebied en daarbuiten te voorkomen, door locaties met planten niet mee te nemen in het reguliere groenbeheer. Dit betekent dat de groeiplaatsen bij voorkeur niet gemaaid

worden. Is dit geen optie, dan is het van belang om de locaties apart en bij voorkeur handmatig te maaien en het maaisel gecontroleerd af te voeren naar speciaal daarvoor bestemde locaties. Bestrijding van de soort is niet eenvoudig en leidt tot dusver in de praktijk zelden tot het compleet verdwijnen van groeiplaatsen. Daarnaast is bestrijding in veel gevallen een kostbare aangelegenheid. Voor meer informatie over beheer en bestrijding van Japanse duizendknoop wordt verwezen naar hoofdstuk 4.

Afbeelding 6. Grote groeiplaats Japanse duizendknoop bij parkeerplaats langs oostzijde plangebied (rechts, rode kader) en bij ingang perceel (linkerzijde) vanaf Sanjesreed (rechts).

2.3.2 Amfibieën

Van de Europees beschermde soorten amfibieën (§3.2 Wnb, zie bijlage II) ligt het plangebied binnen het bekende verspreidingsgebied van drie soorten: boomkikker, heikikker en rugstreeppad.

Het plangebied ligt ruim buiten het bekende verspreidingsgebied van boomkikker. De enige uit de omgeving bekende waarneming van de soort heeft betrekking op een enkel niet wild individu, mogelijk aanwezig door het (illegaal) uitzetten van de soort.

De heikikker is een soort van vochtige habitats. Buiten de voortplantingsperiode bestaat de zomerbiotoop van de soort uit vochtige, wat ruiger begroeide locaties. In de afgelopen jaren zijn diverse waarnemingen van de soort gedaan in onder meer plas-dras en veenmosrietland op een afstand van minder dan een kilometer van het plangebied. De soort wordt binnen het plangebied echter niet verwacht. Het voortplantingswater van heikikker is ondiep, zonbeschenen, voedselarm en vaak relatief zuur. De aan het plangebied grenzende watergangen zijn beschaduwd, voedselrijk en relatief diep (afb. 7). Ook hebben de oevers in veel gevallen een dichte (riet)begroeiing en vrij steile kanten. Dit maakt ze ongeschikt als voortplantingsbiotoop voor heikikker. Heikikker mijdt daarbij intensief gebruikt agrarisch gebied, infrastructuur en bebouwing. Omdat het plangebied omgeven wordt door bebouwing en het gebied tussen geschikte voortplantingslocaties in de omgeving en het plangebied zich slecht leent voor dispersie, kan de aanwezigheid van heikikker in het plangebied redelijkerwijs uitgesloten worden⁴.

⁴ Het voortplantingswater en de landhabitat (zomer- en overwinteringsbiotoop) van heikikker bevinden zich vaak dicht bij elkaar, veelal op minder dan 300 meter afstand, op grotere afstand (tot 1200 meter) als dit vanwege het type landschap nodig is. Dat is in het geval van de omgeving van het plangebied niet aan de orde.

Afbeelding 7. De watergangen rondom het plangebied zijn vanwege beschaduwing, waterdiepte en oeverbegroeiing ongeschikt als voortplantingslocatie voor heikikker.

Het habitat van de rugstreeppad laat zich doorgaans karakteriseren als onbeschaduwde, laag begroeide tot volledig onbegroeide terreinen, met daarin ondiepe wateren die snel kunnen opwarmen. Vaak zijn dit terreinen met een hoge natuurlijke of door mensen ingebrachte dynamiek (bouwterreinen, groeven, uiterwaarden, afgravingen, geschoonde sloten e.d.). Daarnaast wordt de soort ook wel aangetroffen in meer stabiele open gebieden, waaronder (natuurlijke) graslandgebieden. Dit is het geval in de omgeving van het plangebied, waar de soort in de afgelopen tien jaar uitsluitend is waargenomen in de Bouwepet ten zuidoosten van Oentsjerk. Na sloop van de woningen afgelopen zomer is in het plangebied in potentie geschikt leefgebied ontstaan, in de vorm van locaties waar ondiep water blijft staan, gecombineerd met een plaatselijk open (pionier)begroeiing en een goed vergraafbare zandondergrond⁵. Rugstreeppad is een pioniersoort, waarvan (jonge) individuen zich over aanzienlijke afstanden (tot 5 km) kunnen verplaatsen op zoek naar nieuw leefgebied. Hoewel het plangebied binnen de dispersieafstand van bekende leefgebieden bevindt, wordt de kans dat dit gebied bereikt wordt minimaal geacht vanwege de tussengelegen dichte infrastructuur van Gytsjerk en Oentsjerk (bebouwde kom en diverse wegen, waaronder de drukke doorgaande N361 richting Dokkum). Op basis hiervan kan de aanwezigheid van rugstreeppad in het plangebied redelijkerwijs uitgesloten worden.

Wel kunnen in het plangebied algemene, nationaal beschermde soorten amfibieën aanwezig zijn zie bijlage II). Voor deze soorten (bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en meerkikker), geldt een provinciale vrijstelling van de ontheffingsplicht in het kader van ruimtelijke ordening. Dit houdt in dat een aanvullend onderzoek naar deze soorten en het (eventueel) aanvragen van een ontheffing Wnb soortenbescherming niet aan de orde is, zelfs niet in het geval de soorten aanwezig (kunnen) zijn binnen het plangebied. Wel geldt voor deze soorten, ondanks de vrijstelling, onverminderd de zorgplicht (bijlage II).

2.3.3 Insecten

In het plangebied ontbreekt leefgebied voor beschermde soorten insecten. Van enkele uit de omgeving van het plangebied bekende beschermde soorten is de aanwezigheid in het plangebied uitgesloten. De watergangen ten westen en zuiden van het plangebied zijn beschaduwde en ongeschikt voor het voorkomen van krabbenscheer, de waardplant voor groene glazenmaker. Gevlekte en sierlijke witsnuitlibel worden in de afgelopen jaren op steeds meer locaties waargenomen. De aan het plangebied grenzende watergangen zijn echter ongeschikt voor voorplanting door beide soorten. Bovendien vinden aan deze watergangen geen werkzaamheden plaats. De grote vos is een zeldzame dagvlindersoort, die bekendstaat als een zwerver. In de afgelopen jaren duikt de soort steeds vaker op. Op dit moment wordt er echter vanuit gegaan dat deze waarnemingen samenhangen met influx onder invloed van individuele migrerende dieren, er lijkt nog geen sprake van de aanwezigheid van duurzame populaties van de soort met lokale voortplanting⁶.

⁵ Bodemtype Hn21, veldpodzolgronden van leemarm en zwak lemig fijn zand (bron: PDOK, <https://app.pdok.nl/viewer/>).

⁶ Bron: <https://assets.vlinderstichting.nl/docs/e8b16c44-757a-48a1-b3c6-d413824f3f40.pdf>.

2.3.4 Reptielen

Het plangebied ligt buiten het huidige verspreidingsgebied van de in Nederland voorkomende (beschermde) soorten reptielen, met uitzondering van de ringslang. Bekende leefgebieden van de soort bevinden zich op ruime afstand van het plangebied, nabij Feanwâlden en mogelijk Tytsjerk). Ringslang is een soort van waterrijke habitats, waarbinnen geschikte natuurlijke voortplantingslocaties, dan wel broeihopen aanwezig zijn. Dit is binnen het plangebied niet aan de orde. Ook ontbreken in de huidige situatie geschikte overwinteringslocaties binnen het plangebied. De aanwezigheid van beschermde soorten reptielen is uitgesloten.

2.3.5 Vissen

Er vinden geen werkzaamheden plaats aan of nabij de watergangen ten westen en zuiden van het perceel (§1.3). Effecten op eventueel hierin aanwezige beschermde soorten vissen en andere van water afhankelijke soort(groep)en (waaronder kreeftachtigen, waterplanten, weekdieren en diverse soorten insecten, waaronder bijvoorbeeld waterroofkevers) zijn niet van toepassing.

2.3.6 Vogels

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Binnen het plangebied zelf ontbreken in de huidige situatie (§1.4) potenties voor de aanwezigheid van nesten met een jaarrond beschermde status (zie bijlage II). Bomen en/of bouwwerken⁷ zijn niet aanwezig. Directe effecten op verblijfplaatsen van deze soorten zijn niet aan de orde.

Ook indirecte effecten op nesten van vogels met een jaarrond beschermde status kunnen leiden tot een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb. Met het oog hierop zijn ook de bebouwing en groenstroken rondom het plangebied gecontroleerd op (potenties voor) jaarrond beschermde nesten.

Nestplaatsen van gierwaluw en huismus zijn overwegend gebonden aan gebouwen. De bebouwing aan de Sanjesreed 8A en 8E is niet geschikt voor gierwaluw. Bij de woning aan de Sanjesreed 8A ontbreken geschikte invliegopeningen voor de soort ter plaatse van de nok- en dakpannen, alsmede overige ruimtes van voldoende omvang. De bebouwing aan de Sanjesreed 8E beschikt over een plat dak met bitumen dakbedekking en biedt geen broedgelegenheid aan gierwaluw. Afgezien hiervan worden broedgevallen van gierwaluw aan de Sanjesreed ook niet verwacht: deze beperken zich namelijk, enkele uitzonderingen daargelaten, tot woonkernen van enige omvang.

De huismus is een standvogel, die in (los) kolonieverband broedt. Nestlocaties zijn in de regel gebonden aan bebouwing, bij voorkeur in combinatie met de aanwezigheid van voldoende groen voor voedsel en dekking. In veel gevallen bevinden nesten van de soort zich onder dakpannen, maar ook broedt de soort wel in gaten en kieren, achter regenpijpen en in nestkasten. De bebouwing aan de de Sanjesreed 8E is ongeschikt voor huismus. Het is niet bekend of de ruimtes onder de dakpannen bij de woning aan de Sanjesreed 8A via de dakgoot toegankelijk zijn voor huismus, dan wel hier vogelschroot is geplaatst om dit te voorkomen. Het is hiermee niet op voorhand uit te sluiten dat er nesten van huismus aanwezig zijn in de woning. Aan deze woning vinden weliswaar geen werkzaamheden plaats, maar het is wel mogelijk dat de realisatie van de bedrijfsunits en/of het gebruik van de loodsen leidt tot een verstoring, en hiermee een aantasting van de functionaliteit, van eventueel hier aanwezige huismusunten. Huismus is echter een soort die bij uitstek gebruikmaakt van bebouwing en ten gevolge hiervan beperkt gevoelig is voor verstoring door mensen. In de regel keren broedende vogels spoedig terug naar hun zangpost, rustplek of nest, zodra de verstoringbron weg is. Gezien het toekomstig gebruik van de locatie als

⁷ Hieronder vallen naast woningen (gierwaluw, huismus) en schuren/boerderijen (kerkuil, steenuil) bijvoorbeeld ook andere bouwwerken die door vogels met jaarrond beschermde nesten worden gebruikt, waaronder hoogspanningsmasten (boomvalk), hoge gebouwen (slechtvalk) en paalnesten (ooievaar).

(opslag)loodsen mag worden aangenomen dat verstoring tijdens de gebruiksfase beperkt en van tijdelijke aard is. Op voorwaarde dat de realisatie van de units buiten het broedseizoen van huismus wordt uitgevoerd, kunnen (blijvend) negatieve effecten op eventuele broedgevallen in de woning aan de Sanjesreed 8A uitgesloten worden. Een aanvullend onderzoek naar de soort is in dat geval niet nodig.

De bomen in de groenstructuren rondom het plangebied verloren ten tijde van het veldbezoek al blad en konden hierdoor gecontroleerd worden op de aanwezigheid van boomnesten met een potentieel jaarrond beschermde status, waaronder buizerd, ransuil en sperwer. Deze zijn niet vastgesteld. Negatieve effecten op jaarrond beschermde boomnesten in de omgeving van het plangebied zijn uitgesloten.

Overige broedvogels

Ter plaatse van de te realiseren woning en directe omgeving kunnen wel diverse, niet jaarrond beschermde, vogelsoorten tot broeden komen. Het plangebied zelf is beperkt geschikt als broedlocatie voor bijvoorbeeld scholekster. De dichtbij het plangebied gelegen groenstroken langs de west- en zuidzijde van het plangebied en de groeiplaats van Japanse duizendknoop vormen een geschikt broedbiotoop voor een groot aantal algemene (zang)vogelsoorten, waaronder soorten als merel, heggenmus, roodborst, winterkoning en zanglijster. Nesten van alle in Nederland in het wild levende vogels zijn wettelijk beschermd gedurende het broedseizoen. Het vernietigen en/of verstoren van vogelnesten gedurende het broedseizoen betreft een overtreding van de Wet natuurbescherming. Het optreden van negatieve effecten op deze broedvogels kan eenvoudig worden voorkomen door de voorgenoemde werkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen. In de wet wordt geen vaste periode voor het broedseizoen gedefinieerd. In de praktijk wordt hiervoor globaal de periode 1 maart tot 1 augustus aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van de werkzaamheden.

2.3.7 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle in Nederland levende vleermuizen genieten bescherming. Niet alleen de dieren zelf zijn beschermd, maar ook hun vaste rust- en voortplantingslocaties en de onderdelen die deel uitmaken van hun functionele leefomgeving, waaronder jachtgebieden en vaste vliegroutes tussen de verblijven en de jachtgebieden. In het zomerseizoen bevinden verblijfplaatsen van vleermuizen zich overwegend in bebouwing (veelal in spouwmuren en ruimtes onder daken) en ruimtes in bomen. In de winter komen daar koele en vochtige locaties zoals forten, (mergel)groeves, kelders en bunkers bij. Afhankelijk van de tijd van het jaar en de functie worden zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen onderscheiden.

In de huidige situatie is geen sprake van de aanwezigheid van bebouwing en/of bomen binnen het plangebied. De woning aan de Sanjesreed 8A beschikt, voor zover vanaf het plangebied kon worden beoordeeld, niet over een via open stootvoegen toegankelijke spouwmuur. Ook zijn er weinig tot geen invliegopeningen aanwezig, die toegang verschaffen tot de dakconstructie: er is geen sprake van ruimtes bij de nokvorst, de pannen sluiten goed aan en zijn volledig en er bevinden zich geen ruimtes onder de loodslabben. Ook ter plaatse van de schoorstenen en de houten gevelbekleding lijken geschikte ruimtes te ontbreken. De bebouwing van 'Moai Plak' aan de Sanjesreed 8E beschikt wel over een spouwmuur met open stootvoegen. Of deze spouw ook toegankelijk en geschikt is voor verblijfplaatsen van vleermuizen is niet bekend. Andere potenties in deze bebouwing bevinden zich in brede dilatatievoegen en mogelijke ruimtes onder de tegen de gevel geplaatste gevelbekleding (de bebouwing is, gezien hier geen werkzaamheden plaatsvinden, niet uitputtend onderzocht op potenties)⁸. Vleermuizen maken tussen

⁸ Het is niet bekend hoe de gesloopte bebouwing er uit zag en of deze wel of niet beschikte over voor vleermuizen geschikte ruimtes. Er staat nog één muurdeel van de oude bebouwing van het complex overeind, tegen de woning van 8A aan. Dit muurfragment beschikt over een door middel van spouwplaten geïsoleerde spouwmuur, waarbij de restructies tussen de isolatieplaten en de buitenmuur van onvoldoende breedte zijn om geschikt te zijn voor vleermuizen (< 1,5-2 cm). Het is niet duidelijk of deze spouwmuur representatief is voor de gesloopte gebouwen.

hun verblijfplaatsen en hun jacht- of foerageergebied gebruik van vaste vliegroutes, overwegend lijnvormige landschapselementen als bijvoorbeeld lanen, boomsingels en (beschutte) waterpartijen. Het is niet uitgesloten dat de watergangen en groenstructuren langs de west- en zuidzijde van het plangebied gebruikt worden als vliegroute en/of foerageergebied voor vleermuizen met verblijfplaatsen in bebouwing en/of bomen in de directe omgeving van het plangebied.

Negatieve effecten op eventuele verblijfplaatsen in de rondom het plangebied aanwezige gebouwen en ten westen en zuiden van het plangebied aanwezige vliegroutes en foerageergebied dienen te worden voorkomen, door lichtuitstraling naar deze locaties te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door bij de opslagloodsen en bijbehorende parkeerplaats gebruik te maken van naar beneden gerichte armaturen met een beperkte hoogte en minimale uitstralingshoek. Hiermee wordt uitstraling van licht boven de armaturen en buiten de te verlichten loodsen en wegverharding voorkomen. Daarnaast dient ervoor te worden gezorgd dat de verlichting alleen functioneert wanneer deze nodig is (bij gebruik van de loodsen). Op voorwaarde dat aan de hand van een lichtplan van de toekomstige situatie kan worden onderbouwd dat er geen effecten op (mogelijke) functies van de directe omgeving van het plangebied voor vleermuizen (verblijfplaatsen aangrenzende bebouwing, vliegroute en foerageergebied aangrenzende groenstroken) optreden, is een aanvullend onderzoek naar deze functies niet aan de orde. Anders dient in 2023 een aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd conform de eisen van het Vleermuisprotocol⁹.

Overige soorten

Gezien de in het plangebied aanwezige biotoop (§1.3) worden uitsluitend nationaal beschermde soorten zoogdieren met een provinciale vrijstelling van de ontheffingsplicht verwacht (§ 3.3. Wet natuurbescherming, artikel 3.10 - zie bijlage II). Hieronder vallen onder meer enkele soorten ware muizen, woelmuis en/of spitsmuizen, enkele soorten marterachtigen (bunzing, hermelijn, steenmarter en wezel¹⁰) en soorten als haas en vos. Ondanks de provinciale vrijstelling voor alle bovengenoemde zoogdieren geldt voor alle genoemde soorten wel onverminderd de zorgplicht. Bever (één waarneming in 2018 in Leeuwarden) en otter (grote aantallen waarnemingen uit diverse grote watergangen en natte natuurgebieden in de omgeving) komen weliswaar voor in de omgeving van het plangebied, maar voor zijn de watergangen in het plangebied ongeschikt. Ook van das en eekhoorn zijn uit de Trynwâlden en Leeuwarden enkele waarnemingen bekend. Van deze soorten zijn in en rondom het plangebied geen burchten (das) en boomnesten (eekhoorn) in en rondom het plangebied vastgesteld. Negatieve effecten op beschermde soorten zoogdieren anders dan vleermuizen zijn uitgesloten, een aanvullend onderzoek is niet nodig.

⁹ <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/downloads/category/20?download=812>

¹⁰ Voor de kleine marterachtigen bunzing, hermelijn en wezel geldt op dit moment in de provincie Fryslân nog een vrijstelling in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen, maar deze komt met de inwerkingtreding van de Omgevingsverordening in 2023 te vervallen. Alle drie soorten zijn weliswaar bekend uit het buitengebied rondom het plangebied, maar worden op de locaties van de te realiseren loodsen niet verwacht, gezien het hier ontbreken van dekking en schuilmogelijkheden. Mogelijk dat de soorten wel gebruikmaken van de groenstructuren grenzend aan het plangebied, maar hier vinden geen werkzaamheden plaats. Ook voor steenmarter ontbreken geschikte verblijfplaatsen in de vorm van ruimtes in gebouwen (kruipruimtes, zolders of ruimtes onder het dak) en boomholten, holen van grotere zoogdiersoorten of ruimtes onder boomwortels of takkenbossen. Voor deze soort geldt in Fryslân bovendien, ook na inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet, een vrijstelling van de ontheffingsplicht in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen.

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Gebiedsbescherming en houtopstanden

3.1.1 Natura 2000

Op 2 november 2022 is de bouwvrijstelling van het Besluit stikstofreductie en natuurverbetering (BSN) door de Raad van State ongegrond verklaard. Omdat niet op voorhand kon worden uitgesloten dat de realisatie van het planvoornemen leidt tot een stikstofdepositie boven de vastgestelde grenswaarden, hebben Veenstra & Riemersma Omgevingsadvies AERIUS berekeningen uitgevoerd met betrekking tot het planvoornemen, zowel voor de bouwfase als voor de gebruiksfase. De berekeningen tonen aan dat bij de uitvoering van het planvoornemen geen sprake is van een significant effect op nabijgelegen Natura 2000-gebieden voor wat betreft de depositie van stikstof. Ook effecten van andere storingsfactoren op (habitat van) soorten en/of habitattypen van in de omgeving van het plangebied aanwezig Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten, gezien de genoemde afstanden tot deze gebieden en de bufferende werking van tussengelegen infrastructuur en/of groenstructuren.

3.1.2 Houtopstanden

In het kader van het planvoornemen worden geen bomen meer gekapt. Het onderdeel houtopstanden van de Wnb is niet van toepassing.

3.1.3 Verordening Romte Fryslân

Het plangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Negatieve effecten, zowel tijdelijk als permanent, op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN in de omgeving worden uitgesloten op grond van de afstand tot deze gebieden en de beperkte omvang en uitstraling van de voorgenomen activiteiten. Ook effecten op weidevogelkansgebied in en rondom het plangebied zijn uitgesloten, omdat de ontwikkeling plaatsvindt op een voorheen bebouwd perceel, omringd door andere bebouwing en brede groenstroken. Daarnaast is ook het perceel ten westen van het plangebied ongeschikt voor broedende weidevogels. Vervolgstappen in het kader van de provinciale omgevingsverordening zijn niet aan de orde.

3.2 Soortenbescherming

3.2.1 Flora

De aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied is uitgesloten. Wel zijn in (de directe omgeving van) het plangebied ten minste twee groeiplaatsen van de invasieve exoot Japanse duizendknoop vastgesteld. Het is van primair belang om een verdere verspreiding van de soort in het plangebied en daarbuiten te voorkomen, door locaties met planten niet mee te nemen in het reguliere groenbeheer en te ontzien bij (het vervolg van) de werkzaamheden, door deze voor ieder zichtbaar duidelijk af te zetten. De groeiplaatsen moeten bij voorkeur niet gemaaid worden om een verdere verspreiding te voorkomen. Is dit geen optie, dan is het van belang om de locaties apart en bij voorkeur handmatig te maaien en het maaisel gecontroleerd af te voeren naar speciaal daarvoor bestemde locaties, conform hiervoor opgestelde protocollen (zie bronnen hoofdstuk 4). Ook bestrijding van de soort behoort tot de mogelijkheden, maar dit is een kostbare aangelegenheid die een weloverwogen aanpak vereist en niet gegarandeerd succesvol is. De bronnen in hoofdstuk 4 kunnen worden gebruikt voor een weloverwogen aanpak van de aanwezige groeiplaatsen.

3.2.2 Vogels

Binnen het plangebied zelf ontbreken in de huidige situatie potenties voor de aanwezigheid van nesten met een jaarrond beschermde status. Deze zijn alleen aanwezig voor huismus in de woning aan de Sanjesreed 8A. Huismus is echter een soort die bij uitstek gebruikmaakt van bebouwing en ten gevolge hiervan beperkt gevoelig is voor verstoring door mensen. In de regel keren broedende vogels spoedig terug naar hun zangpost, rustplek of nest, zodra de verstoring bron weg is. Gezien het toekomstig gebruik van de locatie als (opslag)loodsen mag worden aangenomen dat verstoring tijdens de gebruiksfase beperkt en van tijdelijke aard is. Op voorwaarde dat de realisatie van de units buiten het broedseizoen van huismus wordt uitgevoerd, kunnen (blijvend) negatieve effecten op eventuele broedgevallen in de woning aan de Sanjesreed 8A uitgesloten worden. Een aanvullend onderzoek naar de soort is in dat geval niet nodig.

Tevens is het plangebied en directe omgeving geschikt als broedgebied voor diverse algemene (zang)vogelsoorten. Het vernietigen en/of verstoren van vogelnesten gedurende het broedseizoen betreft een overtreding van de Wnb, waarvoor geen ontheffing kan worden verkregen. Een overtreding van de Wnb ten aanzien van vogels kan in het geval van het planvoornemen worden voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. In de wet wordt geen vaste periode voor het broedseizoen gedefinieerd, maar in de praktijk wordt hiervoor globaal de periode 1 maart tot 1 augustus aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van de werkzaamheden.

3.2.3 Vleermuizen

In de aan het plangebied grenzende bebouwing kunnen zich verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. Tevens worden de groenstroken ten westen en zuiden van het plangebied mogelijk gebruikt als vliegroute en/of foerageergebied voor vleermuizen. Negatieve effecten op deze waarden kunnen voorkomen, door lichtuitstraling naar deze locaties te vermijden. Op voorwaarde dat aan de hand van een lichtplan van de toekomstige situatie kan worden onderbouwd dat er geen effecten op (mogelijke) functies van de directe omgeving van het plangebied voor vleermuizen optreden, is een aanvullend onderzoek naar deze functies niet aan de orde. Is dit niet het geval, dan dient hiernaar in 2023 een aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd conform de eisen van het Vleermuisprotocol.

3.2.4 Overige soorten en zorgplicht

Het optreden van negatieve effecten op beschermde soorten van andere soortgroepen is uitgesloten. Wel geldt voor alle soorten, in het bijzonder de in het plangebied te verwachten soorten amfibieën en zoogdieren met een provinciale vrijstelling, te allen tijde de algemene zorgplicht. Deze schrijft voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen.

3.3 Vrijblijvend advies stimuleren biodiversiteit

De biodiversiteit staat wereldwijd sterk onder druk, zeker in het sterk verstedelijkte en intensief agrarisch gebruikte Nederland. Oorzaken voor dit biodiversiteitsverlies vormen onder meer het verlies en versnippering van leefgebied door bijvoorbeeld verstedelijking en de aanleg van wegen en andere infrastructuur, een steeds verdere intensivering van de landbouw, verzuring en vermesting van grond door een overvloedige stikstofdepositie en klimaatverandering (verdroging). In de bebouwde omgeving maken oude(re) woningen en andere (bedrijfs)panden door sloop en renovatie bovendien steeds vaker ruimte voor goed geïsoleerde nieuwbouw zonder geschikte plekken voor verblijfplaatsen van bijvoorbeeld vogels en vleermuizen. Vanuit dit oogpunt bezien, maar óók omdat een groene leefomgeving een aantoonbaar positieve bijdrage levert aan het welzijn en de gezondheid van de mensen die erin wonen en werken, is het van groot belang om waar mogelijk biodiversiteit in (duurzaamheids)plannen en projecten mee te nemen.

De bedrijfsunits met opslagloodsen bestaan uit een constructie van sandwichpanelen. Dit type constructie leent zich niet voor inbouwvoorzieningen voor diverse soorten, welke doorgaans in de spouwmuur worden aangebracht. Toch kan ook bij realisatie van de opslagloodsen op diverse manieren een groene plus worden gerealiseerd, bijvoorbeeld door:

- De zone rondom de opslagunits 'groen' in te richten, bijvoorbeeld door het aanplanten van bloeiende bloemen, heesters en/of bomen of het laten begroeien van (een deel van) de gevel en het aanbieden van voorzieningen voor insecten in deze zone, bijvoorbeeld door bijenbakstenen, bijenhôtels, vlinderkasten of (van grotere omvang) een insectenmuur;
- Het aanpassen van de verlichting aan nachttactieve dieren die gebruikmaken van de omgeving van het plangebied, waaronder vleermuizen (zie ook §3.2.3);
- Gebruik te maken van halfbestrating in het geval van het herinrichten van de parkeergelegenheid ten (zuid)oosten van het plangebied;
- Het aanbieden van opbouwkasten voor vleermuizen op de blinde gevels en de hoge geveldelen van de bedrijfsunits (houd rekening met verlichting);
- Het realiseren van groenblauwe daken (zonnepanelen gecombineerd met biodiversiteit).

Op internet is een grote hoeveelheid informatie over natuurinclusief bouwen beschikbaar. In hoofdstuk 4 worden enkele websites met praktische voorbeelden aangedragen. Indien gewenst kan Mulder Ecologie u nader adviseren over welke maatregelen in het geval van voorliggend plan concreet kunnen bijdragen aan een groenere leefomgeving.

4 Bronnen

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten Soorten:

<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Gebiedendatabase Natura 2000-gebieden: <https://www.natura2000.nl/gebieden/friesland>

Japanse duizendknoop:

- Kennisnetwerk invasieve exoten:
<https://www.invasieve-exoten.info/nl/invasieve-exoten/soorten/overige-invasieve-exoten-planten/japanse-duizendknoop-1.htm>
- Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA):
<https://www.nvwa.nl/onderwerpen/japanse-duizendknoop>
- Stichting Probos: <https://bestrijdingduizendknoop.nl/>

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) uitvoerportaal, geraadpleegd op 8 augustus 2022:
<https://ndffecogrid.nl/>

Natuurbeheerplan Fryslân 2022: <https://www.fryslan.frl/natuurbeheerplan2022>

Natuurinclusief bouwen:

- <https://www.checklistgroenbouwen.nl/maatregelen/>
- <https://bouwnatuurinclusief.nl/gemeente>
- <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/technieken-beheer-en-innovatie/natuurinclusief-bouwen>

Natuur overzichtskaart provincie Fryslân: <https://fryslan.maps.arcgis.com/home/index.html>

Nota weidevogels 2021-2030 Provincie Fryslân: <https://www.fryslan.frl/flysystem/media/nota-weidevogels.pdf>

Oosterveld, E.B., L.W. Bruinzeel & E. Wymenga, 2014. Ecologie van weidevogels: Kennisbundeling voor bescherming en beheer. A&W-rapport 1831, Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Planologische Ecologische Hoofdstructuur/Natuurnetwerk Nederland provincie Fryslân:
<https://www.fryslan.frl/planologische-ecologische-hoofdstructuur-kaart-planologische-ehs/>

Verordening Romte Fryslân 2014, geconsolideerde versie maart 2021:
<https://www.fryslan.frl/flysystem/media/geconsolideerde-versie-verordening-romte-fryslan-2014-versie-maart-2021.pdf>

Verspreiding van soorten: www.verspreidingsatlas.nl

Vleermuisprotocol 2021: <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/downloads/category/20?download=812>

Wetstekst Wet natuurbescherming: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2021-07-01>

Bijlage I

Fotobijlage

Plangebied met op de achtergrond 'Moai Plak' aan de Sanjesreed 8e. Foto richting noorden.

Plangebied met groenstroken langs de west- en zuidzijde. Foto richting zuiden.

Entree Sanjesreed 8A-8E Perceel vanuit het zuiden. Plangebied aan linkerzijde. Foto richting noorden.

Woning Sanjesreed 8A met resterend muurdeel gesloopte bebouwing. Foto richting oosten.

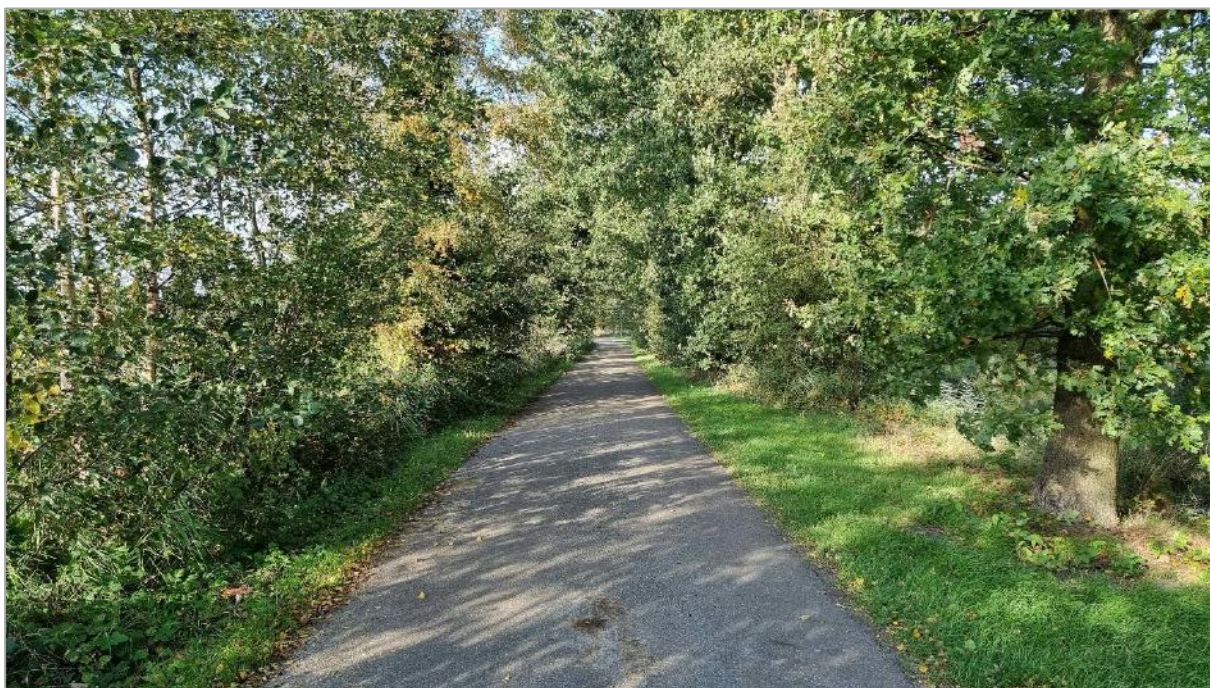
'Moai Plak' aan de Sanjesreed 8E ten noorden van het plangebied. Foto richting noorden.

Plangebied vanuit het noordwesten. Foto richting zuidoosten.

Sloot zuidzijde plangebied (achtergrond). Foto richting noorden.

Impressie Sanjesreed ter plaatse van het plangebied (rechts). Foto richting westen.

Bijlage II Toetsingskader

Wet natuurbescherming

Gebiedsbescherming

De Wet natuurbescherming voorziet uitsluitend in de bescherming van Natura 2000-gebieden. Natura 2000 vormt een Europees netwerk van belangrijke natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Vanuit de Europese Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992) zijn Natura 2000-gebieden aangewezen. In Nederland betreft dit ruim 160 gebieden op land en in zee. Voor deze gebieden zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd ten aanzien van de soorten en/of habitattypen waarvoor ze zijn aangewezen. Uitgangspunt ten aanzien van deze gebieden is dat een activiteit of ruimtelijke ontwikkeling niet mag leiden tot negatieve effecten op deze instandhoudingsdoelen.

Soortbescherming

Met betrekking tot de bescherming van soorten flora en fauna worden in de Wet natuurbescherming de volgende drie categorieën onderscheiden:

- Soorten van de Vogelrichtlijn (§3.1 Wet natuurbescherming);
- Soorten van de Habitatrichtlijn en enkele bijlagen uit het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn (§3.2 Wet natuurbescherming);
- Nationaal beschermde soorten (§3.3 Wet natuurbescherming).

Voor een overzicht van de verbodsbepalingen voor de soorten vallend onder bovengenoemde categorieën wordt verwezen naar tabel 1. De verbodsbepalingen van bescherming van de eerste twee categorieën komen rechtstreeks uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, de derde categorie vindt zijn oorsprong in de nationale wetgeving. Met de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming op 1 januari 2017 is de wettelijke bevoegdheid in veel gevallen gedecentraliseerd van het Rijk naar de provincies. Vanuit deze positie hebben de provincies de bevoegdheid om voor soorten uit de derde categorie (nationaal beschermde soorten) onder voorwaarden een vrijstelling van ontheffingsplicht te verlenen. Voor de provincie Fryslân worden deze soorten, alsmede de aan de vrijstelling gestelde voorwaarden, benoemd in de provinciale Verordening Romte Fryslân 2014 (geconsolideerde versie maart 2021)¹¹. In gevallen waarbij sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen in tabel 1 en geen sprake is van een vrijstelling, dient een ontheffing te worden aangevraagd bij de provincie.

¹¹ Onder voorwaarden - waaronder activiteiten in het kader van ruimtelijke ordening - zijn de volgende soorten zoogdieren vrijgesteld: aardmuis, bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ondergrondse woelmuis, ree, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat. Daarnaast betreft het de volgende soorten amfibieën: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker en middelste groene kikker/bastaardkikker. De vrijstelling van de kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) komt met de inwerkingtreding van de Omgevingsverordening in 2023 te vervallen.

	§ 3.1. Vogelrichtlijn	§ 3.2. Habitatrichtlijn	§ 3.3. Andere soorten
	Artikel 3.1 lid 1	Artikel 3.5 lid 1	Art 3.10 lid 1a
Doden en vangen	Het is verboden opzettelijk in het wild levende vogels te doden of te vangen.	Het is verboden in het wild levende dieren van soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Het is verboden in het wild levende dieren opzettelijk te doden of te vangen.
	Artikel 3.1 lid 2	Artikel 3.5 lid 4	Art 3.10 lid 1b
Voortplantings- en rustplaatsen	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
	Artikel 3.1 lid 3	Artikel 3.5 lid 3	
Rapen eieren	Het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben.	Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	N.v.t.
	Artikel 3.1 lid 4 en 5	Artikel 3.5 lid 2	
Verstoring	Het is verboden vogels opzettelijk te storen (lid 4), tenzij aangetoond kan worden dat de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (lid 5).	Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	N.v.t.
		Artikel 3.5 lid 5	Art 3.10 lid 1c
Vernielen of verwijderen planten	-	Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	Het is verboden vaatplanten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Tabel 1. Verbodsbepalingen met betrekking tot soortbescherming Wet natuurbescherming.

De bescherming van vogelnesten verdient een speciale vermelding. In de Wet natuurbescherming genieten vogelnesten in principe alleen bescherming in de periode dat ze in gebruik zijn. De ecologische functionaliteit van de nesten moet hierbij gewaarborgd zijn. Buiten deze periode vallen de nesten niet onder de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Om aan een aantal vogelsoorten die daarvoor speciaal gevoelig zijn benodigde extra bescherming te bieden is vanuit de provincies een overzicht opgesteld van vogelsoorten waarvan nesten en de directe 'functionele' omgeving van de nestplaats jaarrond bescherming genieten. Deze lijst en bijbehorende beschermingsstatus is als zodanig dus niet opgenomen in de Wet

natuurbescherming, maar betreft een bovenwettelijke provinciale ‘beleidsregel’. Binnen de lijst met jaarrond beschermde nesten wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën. Van soorten uit categorie 1 tot en met 4 zijn de nesten jaarrond beschermd, van vogelsoorten uit categorie 5 hebben de nesten uitsluitend een jaarrond beschermde status indien er sprake is van ‘zwaarwegende ecologische redenen’. Dit laatste is zelden het geval¹².

Bescherming van houtopstanden

Hoofdstuk 4 van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van houtopstanden (voorheen geregeld via de Boswet). Uitgangspunt van de bescherming van houtopstanden in de Wet natuurbescherming vormt het behoud van het in Nederland aanwezige areaal bos. Onder houtopstanden vallen alle zelfstandige eenheden van bomen, boomvormers of struiken van een oppervlakte van tien are of meer of rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat. In het geval van het vellen van houtopstanden die vallen buiten de bepalingen van §4.1 van de Wet natuurbescherming (hieronder vallen onder meer houtopstanden binnen de bebouwde kom, op erven, opstanden van populieren of wilgen langs wegen of waterwegen) geldt een meldingsplicht bij de provincie en mogelijk hieruit voortvloeiend een kapverbod dan wel herplantplicht.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een algemene zorgplicht opgenomen (§1.3 artikel 1.11). In de wettekst wordt met betrekking tot deze zorgplicht het volgende gesteld:

Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

Bovengenoemde zorg houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel - indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd - de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen of - voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen - deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

De zorgplicht houdt met andere woorden in dat planten en dieren niet onnodig vernield dan wel gedood of verstoord mogen worden en dat de uitvoerder doet wat redelijkerwijs mogelijk is om schade aan wilde planten en dieren zoveel mogelijk te voorkomen. De zorgplicht geldt voor iedere soort en individu in Nederland.

Verordening Romte Fryslân

De provinciale Verordening Romte Fryslân 2014 is opgesteld om ervoor te zorgen dat de provinciale ruimtelijke belangen doorwerken in de gemeentelijke bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. In de verordening staan regels over de thema's bundeling, ruimtelijke kwaliteit, wonen, werken, recreatie en toerisme, landbouw, natuur, kustverdediging en duurzame energie. In maart 2021 is een geconsolideerde versie van de verordening vastgesteld. Hierin is onder meer de bescherming van gebieden behorend tot het Natuurnetwerk Nederland en andere (natuur)gebieden geregeld.

¹² Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten vallend onder categorie 1 tot en met 4 in Fryslân zijn: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw. De provincie Fryslân hanteert met het ingaan van de nieuwe Omgevingswet in 2023 een aangepaste lijst van vogels met jaarrond beschermde nesten.

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk kan beschouwd worden als de ruggengraat van de Nederlandse natuur en moet natuurgebieden beter met elkaar verbinden om te voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en natuurgebieden hun waarde verliezen. Naast de Natura 2000-gebieden bevat het Natuurnetwerk Nederland ook overige leefgebieden van soorten en (agrarische) gebieden die een verbinding vormen tussen natuurgebieden. Het beleid ten aanzien van de bescherming van NNN-gebieden kent een 'nee, tenzij'- principe. Dit houdt samengevat in dat er geen nieuwe ontwikkelingen zijn toegestaan die per saldo leiden tot een significante aantasting van wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN.